

De cynicus

De cynicus

Johan van Tilburg

© 2022 Johan van Tilburg
Omslagfoto's © 2022 Johan van Tilburg
Uitgeverij Brave New Books
ISBN 9789464653922

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Something is always better than nothing

Lou Reed, Studio Plantage Amsterdam, 6 mei 2001

INHOUD

Proloog	De niemand	9
Hoofdstuk 1	De cynicus	14
Hoofdstuk 2	Herman	31
Hoofdstuk 3	Die Kacke am Dampfen	49
Hoofdstuk 4	'In a kinky <i>Elle-way</i> '	64
Hoofdstuk 5	Fuck meneer Coenraad!	85
Hoofdstuk 6	Geen mooier graf	103
Hoofdstuk 7	Voor Pampus	119
Hoofdstuk 8	Hooft	122
Hoofdstuk 9	De elementen	125
<i>Intermezzo</i>		129
Hoofdstuk 10	De cynicus	131
Hoofdstuk 11	Herman	146
Hoofdstuk 12	Die Kacke am Dampfen	164
Hoofdstuk 13	'In a kinky <i>Elle-way</i> '	178
Hoofdstuk 14	Fuck meneer Coenraad!	198
Hoofdstuk 15	Geen mooier graf	215
Hoofdstuk 16	Voor Pampus	230
Hoofdstuk 17	Hooft	233
Hoofdstuk 18	De elementen	236

Proloog – De niemand

Ze zeggen dat de beginzin van een roman bepalend is voor het succes ervan. *Screw them!* Ze zeggen ook dat Nederland vol is; of juist niet. Dat de flora en fauna op aarde naar de kloten gaan; of niet. Dat de meeste mensen goed zijn; of niet.

Iedere afwijzing is een ontkenning van je bestaan. Van het meest wezenlijke waaruit je bent opgebouwd. Wanneer je maar genoeg van die ontkenningen ontvangt, verdwijn je langzaam van het aardoppervlak. Je leeft nog slechts in de meest letterlijke zin van het woord: het biologische systeem dat je bent functioneert naar behoren. De ziel is doodgeslagen.

Wanneer ze jouw woorden niet willen, blijven ze jou niet, immers, je bestaat louter uit woorden. Je woorden zijn het beste deel van je persoonlijkheid. Buiten je woorden is er slechts leegte. Vanitas.

Ik kan het niet. Schrijven met de woorden van een ander. Voor mij geen accountantsliteratuur. Geen lege woorden over lege thema's die ingebed zijn in lege scènes, waarin het decor uit-en-te-na geschilderd wordt, de lezer voor wat betreft de psychologische essentie echter *so klug als wie zuvor* blijft. Ook ga ik geen duizend pagina's wijden aan de herinneringen die de geur van een cakeje bij me oproept; noch tien. De geur laat ik rusten in het Parijs van het eerste kwart van de twintigste eeuw.

Sinds jaar en dag is *sophistication* mijn tweede voornaam. Hoeveel respect ik ook heb voor de beroemde Jannen der vaderlandse literatuur (Wolkers en Cremer), ik voel geen behoefte om mijn literaire camera tussen de billen of schaamlippen van mijn protagonisten te steken.

Ik schrijf niet voor mijn brood, dus obligate columnpjes over de actualiteitssoesa hoef ik niet uit mijn digitale pen te laten rollen. Goddank. De gemeenplaatsexcrementen laat ik

voor mijn collega's, die van de gages hun maaltijdsalades in de hippe tentjes bekostigen. Ik neem genoeg met een volkoren boterham kaas; bij voorkeur stokoude.

Een hype is verdampt zodra hij is verschenen, derhalve zal ik ook daar mijn vingers niet aan branden. Je moet als schrijver – en als mens – op zijn minst *proberen* om je vizier op het grotere geheel te richten en verder te kijken dan één pakkend, hedendaags thema dat hypepotentie heeft. Ik zou een parodie op het huidige vaderlandse politieke landschap kunnen schrijven, maar dan zou ik ook de wezels – die dagdagelijks flirten met *bruin*, maar te pas en te onpas benadrukken allerm minst *bruin* te zijn – aandacht schenken, dat is geen optie, ook al zou het ironische aandacht zijn. Negeren is het krachtigste wapen dat een mens tot zijn beschikking heeft.

Moet ik me wellicht laten 'omscholen' tot BN'er? Een bekende kop is op z'n minst goed voor een eerste druk, bijgevolg voor een uitgeverij die het wel met je wil proberen. Zet er een ghostwriter op, verpak het geheel met een flitsende omslag en zorg dat de titel iets prikkelends, licht provocerends heeft, en je kostje is gekocht. Nee, te vermoeiend: als BN'er word je geacht middels een hele rits digitale profielen praktisch ieder uur, ja iedere minuut van de dag te laten zien hoe perfect je leventje wel niet is. Geen enkel leven is perfect, het mijne nog het minst. De schone schijn ophouden: veel dieper kun je niet zinken. Daar komt bij dat ik niet zou weten 'in wat' ik dan BN'er zou moeten worden: Ik houd niet van tv-spelletjes, de zangcompetities op diezelfde buis zijn ook niks voor mij en een opschudding veroorzakend pamflet schrijven, louter teneinde landelijke bekendheid te genereren, daar pas ik voor.

De onvermijdelijke verwerkingsroman, met behulp waarvan de schrijver of schrijfster een schrijnend voorval of naargeestige periode uit zijn of haar leven te boven heeft weten te komen? De talkshowtafels worden avond aan avond

gevuld met auteurs die dat soort boeken hebben weten te construeren, media-aandacht verzekerd wanneer je je ellende in het geschreven woord giet. Ook geen optie, ik ontbeer fantasie: Het zou me te veel moeite kosten om die foute, in de onderbroekjes van zijn neefjes graaiende oom of die gesloten geloofsgemeenschap met haar fascistoïde karakter en bezitterige klauwen, waaraan ik ternauwernood zou hebben weten te ontkomen, te fingeren.

Sinds de jongste afwijzing – de duizendste – ben ik officieel een *niemand*. Een ex-mens. En weet u, ik kan de uitgeverijen nauwelijks iets kwalijk nemen. Hun schoorsteen moet ook roken, net als die van ieder ander. De boekenbranche van nu is een totaal andere dan die uit het predigitale tijdperk. Als je als uitgever geluk hebt, weet je eens in de paar jaar (een vertaling van) een boek binnen te hengelen, waarmee je de rest van je fonds dat jaar kunt bekostigen. Iedere uitgever droomt van de nieuwe Harry Potter, niet zozeer vanwege de inhoud (doorgaans verfoeit men in de literaire wereld de wat kitscherige fantasy- en sciencefictiongenres – terecht, wat mij betreft), puur vanwege de financiën. Uitgevers zitten niet te wachten op de werken van eigenzinnige niemanden, waarbij in het positiefste geval de productiekosten van de eerste druk terugverdiend kunnen worden. Niemanden wier boeken nimmer de showtafels van de boekhandels zullen bereiken. Wanneer je héél goed kijkt, kun je de rug van één enkel exemplaar van de jongste roman van zo'n niemand in de veelkleurige Nederlandse fictie-wand van je favoriete boekwinkel ontwaren. Achter de schermen wachten zijn nog niet door de uitgever aan de boekhandels verkochte broertjes op de volgende stadia: eerst de ramsj en ten slotte het vermalen worden tot pulp.

Het zullen mijn eigen woorden zijn, en mijn eigen woorden alléén, die mij ergens of nergens brengen. Ik ga liever ten onder met mijn eigen taal, dan met die van een

ander. Nog liever ga ik helemaal niet ten onder, maar daar ga ik helaas niet over: mijn lot ligt in handen van de ander. Deemoed: de auteursgemoedsgesteldheid par excellence. Hij strooit zijn woorden de wereld in en dan is het een kwestie van geduldig afwachten of er respons komt. Het woordje 'ja' dat de vele neeën uiteindelijk zal weten uit te wissen.

We leven allerminst in het gemakkelijkste tijdsgewricht om als auteur – als schepper in het algemeen – naar behoren je werk te doen. De stijlfiguur 'ironie', waar de meest illustere der Nederlandse schrijvers, de allochtoon Harry Mulisch, groot mee is geworden, wordt heden ten dage niet zelden nauwelijks nog herkend. En indien ze herkend wordt, veelvuldig verguisd. Ik vrees dat het niet lang meer duren zal voordat het werk van humorcollectieven als het Britse Monty Python of het Nederlandse Koot & Bie op de brandstapel zal belanden. Een fysieke dan wel een denkbeeldige brandstapel. De 'zeloten – dit rijmt op "malloten" – van de nieuwe moraal' zijn sinds enkele jaren bezig het fenomeen humor te herijken, met alle censurerende consequenties van dien. De vermoorde lenigheid van geest.

Toch zal men mij mijn gevoel voor ironie niet kunnen afnemen; noch mijn cynisme. Ik blijf – misschien tegen beter weten in – strijden. Strijden voor een taal die niets met de van hype naar hype sukkelende tijd van nu te maken heeft. Een taal die tijd en plaats overstijgt.

Zodoende zal er ooit nog weleens een enveloppe van mij op een beruchte stapel van een gerenommeerd uitgeefhuis belanden: tussen de labyrintische geschriften van eenzame zolderkamerfilosofen, de abominabele chicklit-imitaties van goedbedoelende huisvrouwen, de kitscherige fantasyprobeersels van achter hun toetsenbord opbloeiende muurbloempjes, het in artistiek opzicht loffelijke, evenwel onverkoopbare proza van de non-conformistische eenzaat en de jeuïge debuutromannetjes van de schrandere, in Media & Communicatie afgestudeerde columnisten van midden

twintig.

Alles kan men mij afnemen, hééft men mij afgenomen, het hart en de ziel zijn doodgeslagen; maar het woord sterft het laatst.

Hoofdstuk 1 – De cynicus

Ik had niet kunnen bevroeden dat ik ooit in een situatie zou belanden waarin het verschil tussen het wel en niet naar links en rechts kijken tijdens het oversteken van een bruisende verkeersader nihil is. Als je niets hebt, heb je niets te verliezen, zong een Amerikaans popicoon ooit. Het is niet zo dat ik mijn einde zal opzoeken – doodgaan kan altijd nog, tijd genoeg. Uiteindelijk is het leven één grote suïcidepoging, dat geldt voor ons allen. Niemand hier brengt het er levend vanaf, zong een ander popicoon ooit.

Sinds de jongste stroom afwijzingen – afwijzingen op de meest essentiële novelle die ik ooit schreef – is mijn leven verworden tot zulk een tergend langzame suïcidepoging. Het is niet ik die door de stad loopt – daar loopt een ander. Het is niet ik die een stronk broccoli of 'n onsje kabeljauw in het winkelmandje legt – dat doet een ander. Het is niet ik die 's avonds in bed ligt te wachten op de slaap die niet komt – daar ligt een ander. Ik aanschouw de wereld, waarbij het huilen mij nader dan het lachen staat. De bosbranden op verre continenten, maar ook hier in Europa, die wekelijks de nieuwsbulletins halen, probeer ik van me af te laten glijden. Net als de schrikbarende afname van de biodiversiteit op aarde. Of de kurkdroge boompjes langs 's heren wegen, die erbij staan alsof ze ieder moment als luciferhoutjes kunnen knappen. Dat lukt me op zich nog best aardig. Ik heb me erbij neergelegd dat de homo sapiens vandaag de dag nog steeds voor een weekendje shoppen of sightseeing op en neer wenst te vliegen van Europa naar New York City, of voor een weekje zon op en neer naar het NYC van het Midden-Oosten: Dubai. Allemaal leuk en aardig, doe mij des zomers maar een fietstochtje door 't lieflijke Drentse platteland, met een stop bij de boerderij van Zwier en Wubbeltien Niemantsverdriet voor een biologisch geteelde, knalrooie elstar. Bij wijze van

spreken dan, want ik walg van de provincie.

De stad is het gedrocht, waartoe ik veroordeeld ben. Het is voorjaar, maar het groen van de bomen kleurt grijs. Het water in de grachten, de lentekleedjes van de dames, peddelend door het park, de veranderende luchten: grijs, grijs, grijs. Ik lees in de blikken van de mensen, die mij tijdens mijn wandelingen tegemoetkomen, dat ze de levenloosheid in mijn ogen signaleren. Daar is iemand gestorven, hoor ik ze denken, waarna de boog waarmee ze mij omzeilen, zich verruimt. Ik mag dan een gesoigneerd heer zijn, niemand wil graag kennismaken van een persoon die geen dromen meer overheeft. Niet mijn uiterlijk, mijn blik verradert dakloosheid. Soms is dwalen in het hart erger dan fysiek zwerven, wat niet wegneemt dat ik blij ben over een dak boven mijn hoofd te beschikken. Een huis dat ik geërfd heb van een kinderloze oudoom, die het ooit kocht voor een mille of vijftien. Het zou nu minimaal anderhalf miljoen doen. Misschien zelfs wel twee miljoen. De gestropdaste criminelen die de woningmarkt in handen hebben gekregen, is het gelukt de stad om zeep te helpen. Ze wordt bewoond door expats, yuppies en toeristen, de oorspronkelijke bewoners zijn met de staart tussen de benen afgedropen naar de satellietsteden, waar het begrip 'gezelligheid' eens per maand middels een door de evenementencommissie van het stadsbestuur uitgeknoobelde activiteit wordt geconcretiseerd.

Ik ben definitief gestopt met het spreken van medemensen. Medemensen spreken is een tamelijk zinloze bezigheid. Je wordt gedwongen om je IQ vijf en je EQ tien verdiepingen omlaag te schroeven, opdat je nog enigszins op hetzelfde niveau met hen kunt communiceren. Zoals een volwassene die voor een peuter door de knieën gaat en vervolgens wat ondefinieerbare klanken uitslaat. *Gibberish*, zoals de Angelsaksen zo mooi kunnen zeggen. Alleen de kassameisjes van de supermarkten spreek ik nog. De dialogen beperken zich tot zinnen als 'Wilt u het bonnetje?'

en 'Nee'. Nee is het verhaal van mijn leven.

De buurman is mesjogge. Een ouwe gek die er onophoudelijk mee bezig is het linkse en groene meisje dat onder mij woont het leven zuur te maken. Vanaf het moment dat ze de door haar papppie bekostigde woning betrok, heeft hij een oogje op haar, en sinds hij van haar de kous op de kop kreeg laat hij haar geen dag meer met rust. Aanvankelijk koos ik partij voor haar, maar dat stadium ben ik inmiddels voorbij: Als hij haar eerdaags met een bijl in stukken hakt en door de gehaktmolen draait, het zij zo. Ik heb een eigen leven te leven. Of beter gezegd: Ik heb een eigen leven niet te leven. Niet leven kost ook energie. Het meisje heet Floor en is exact hoe je je een Floor voorstelt: de godganse dag opgeruimd, op het irritante af. Met de kekke veelkleurige rokjes die de zwierigheid van haar nog jonge bestaan verzinnebeelden en een met – de onvermijdelijke – kunstbloemen opgesierde fiets. Er zijn dagen dat ik dat ding het liefst in de gracht zou flikkeren, maar ik weet me altijd weer op het nippertje te beheersen. Een fiets in de gracht mieteren is meer iets voor de ouwe gek. Egidius zijn naam. Een idiotennaam voor een idioot. Een idioot met idiotenogen, idiotenlippen en een idiotenbaard in een idiotenpak. Gepensioneerd leraar Grieks, naar eigen zeggen. Ik geloof er geen barst van, die ouwe leeft in zijn fantasiewereld. Een waarin het linkse en groene meisje een oogje op hem heeft. Het is overigens niet zo dat die ouwe h el emaal op zijn achterhoofd gevallen is. Nu en dan werpt hij mij wanneer ik hem toevallig tegenkom bij het verlaten van mijn huis een schrandere opmerking toe, die doet vermoeden dat hij ooit in een andere geestelijke gesteldheid verkeerde, een leven voor zijn huidige leven leidde. Wellicht doceerde hij daadwerkelijk ooit Grieks. Controleren kan ik het niet, ik beheers geen dode talen. Alleen een paar levende. Talen waarin schrijvers ooit excelleerden, tevens hopeloos de plank missloegen.

Talen waarin politici platitudes aan de man/vrouw

proberen te brengen. Het is verkiezingstijd, gister was er weer een debat op tv, zo'n afgrijselijke gemeenplaatsexercitie. Eenieder speelde de speciaal voor hem of haar geschreven rol tot in de perfectie: De liberaal pleitte voor meer asfalt en landingsbanen, de sociaaldemocrate en socialist kwamen met hun oude, vertrouwde 'sterkste schouders-riedel' op de proppen, de lijsttrekker van De Groenen opteerde voor een platteland vol windmolens en zonneparken, de populist was zoals gewoonlijk de ambassadeur van de angst en de christendemocraat glibberde als vanouds zo'n beetje overal tussendoor. Veel wijzer zullen de kijkers niet geworden zijn. De redacties die dit soort debatten in elkaar flansen zitten ook helemaal niet te wachten op een volwassen uitwisseling van argumenten, als hun debatje een avond lang *viraal* gaat is hun doel bereikt. De gedachtewisseling tussen de leider van De Groenen en de vlagvoerder van de populistten over groene energie versus kernenergie kwam tien minuten lang niet verder dan een uitgekauwd welles-nietesspelletje, waarbij men elkaar onophoudelijk verwijten naar het hoofd slingerde. Ik had graag wat feiten te horen gekregen: Met hoeveel vierkante kilometer aan windmolenparken op de Noordzee je in hoeveel procent van de nationale energiebehoefte zou kunnen voorzien, wat het oplevert wanneer je vanaf nu de daken van alle nieuwbouwwoningen van zonnepanelen zou voorzien, voor hoeveel energie – uitgedrukt in huishoudens – een kerncentrale goed is, en hoe (on)veilig kernafval nu eigenlijk daadwerkelijk is. Plus de kostenplaatjes. Dit alles graag toegelicht door experts. Politiek wordt zelden of nooit concreet gemaakt. Men berijdt een uur lang de stokpaardjes, schudt elkaar na afloop de hand – zoals het heren en dames betaamt – en verdwijnt weer in de limousine met chauffeur, op naar de volgende verkiezingsafspraken: een jofel vraaggesprek met jongeren in een kapot gruwelijk skatepark of een flyeractie bij het

centraal station waar geen sterveling op zit te wachten. Bestaat er één mens die ooit zijn of haar stem heeft laten afhangen van een verkiezingsfolder? Ik betwijfel het.

De talkshow die aansluitend een en ander van commentaar voorzag was zo mogelijk nog tenenkrommender dan het debat zelf. De redactie had vijf bekende Nederlanders op weten te trommelen om samen met de presentatrice het debat van duiding te voorzien. Een politiek journalist, een misdaadjournalist, een visagiste, een zangeres van volksmuziek en een presentator van vederlichte televisieformats. Drie kwartier lang werden de oneliners, die de lijsttrekkers vooraf hadden ingestudeerd, tegen het licht gehouden, om te bepalen wie de theatervoorstelling 'gewonnen' had. Uiteindelijk kwam men tot de consensus dat de populist de strijd in zijn voordeel had beslist: Met een nauwkeurig getimede rechtse directe wist hij er in de slotronde van het debat voor te zorgen dat de politica die de sociaaldemocratie vertegenwoordigde enkele tellen lang met haar mond vol tanden in de hoek van de ring hing, waarna ze stotterend de meubels probeerde te redden. Tevergeefs, het pleit was al beslecht, naar schatting minstens vier zetels waren foetsie: verdwenen naar De Groenen of de socialisten. Op het moment dat de visagiste een opmerking maakte over een zeldzaam stukje van het debat waarin daadwerkelijk *inhoudelijk* werd gedisputeerd, werd zij onmiddellijk afgekapt door de presentatrice, die snel een item aankondigde waarin de nieuwkomers, de partijen die nog niet eerder aan de Tweede Kamerverkiezingen hadden deelgenomen, middels korte, lollig bedoelde filmpjes aan de kijkers werden voorgesteld. Je zag de angst op het gezicht van de gespreksleidster: de vrees dat het gesprek tussen haar en haar gasten de diepte in zou kunnen gaan. Funest voor de kijkcijfers! Een regelrechte ramp!

Buiten is het nog mistig. De rolkoffers van drie zwartharige toeristes van een jaar of dertig, die over de keien

ratelen, kastijden de ochtendstilte. Ze zeggen dat de stad te vol wordt. Dat men moet uitkijken dat Amsterdam niet het nieuwe Venetië wordt. Een plek waar nog slechts één bedrijfstak de scepter zwaait: de toeristenindustrie. Een historisch pretpark waar iedere vierkante meter zeventiende-eeuwse authenticiteit te gelde wordt gemaakt. In die situatie zijn we allang beland. En ik klaag niet. Met de twee tweepersoonskamers die ik vanwege de centrale ligging van mijn huis tegen een woekerprijs aan toeristen van over de hele wereld kan verhuren, weet ik mijn bestaan te bekostigen. Ik heb er geen omkijken naar, het in orde brengen van de kamers, de ontvangst van de gasten en het verzorgen van die ontbijtjes, dat alles heb ik uitbesteed aan mijn trouwe, Estse werkpaardje Anneli. Al zeven jaar knapt zij voor mij het vuile werk op. De bed and breakfast heeft een eigen ingang, er gaan weken voorbij dat ik noch mijn gasten, noch mijn werkneemster onder ogen kom. Aan de administratie kan ik zien wie er langs zijn geweest en hoeveel me dat heeft opgeleverd. Prettig geregeld, ik ben geen mensenmens, nooit geweest.

Ik hou alleen van mensen die ik nooit gekend heb. Toen David Jones, ons allen wel bekend onder de naam Bowie, begin 2016 het tijdelijke zegende, verscheen er tijdens het kijken naar de vele tributeshows, die in die dagen op de Nederlandse en Britse tv werden uitgezonden, regelmatig wat vocht aan de randen van mijn ogen. Ruim twee jaar daarvoor, toen Lewis Allan, Lou, Reed, Davids maatje van weleer, het tijdelijke voor het eeuwige verwisselde, was mijn geëmotioneerdheid niet minder. Zelfs nadat ik drie jaar dáárvoor, in oktober 2010, het nieuws te horen had gekregen dat de multidisciplinaire schrijver Harry Kurt Victor Mulisch zijn laatste adem had uitgeblazen, liet me dat niet onberoerd. De keizer van de ironie was van ons heengegaan. Is er ooit een schrijver geweest die op een treffendere en meer onderkoelde manier het begrip 'bureaucratie' wist te

persifleren dan de wijze waarop Mulisch dat deed in zijn onvolprezen verhaal *De grens*? Spijtig dat dit verhaal, zoals bijvoorbeeld eveneens het al even geniale en niet minder ironische *Die Panne* van Mulisch' Zwitserse collega Friedrich Dürrenmatt, bij het grote publiek schier onbekend is. Het genre van de roman is de literaire norm, voornamelijk omdat dit het beste te vermarkten is, geen hond is geïnteresseerd in verhalenbundels. Bowie, Reed, Mulisch en al die andere broeders – en zusters – der onsterfelijkheid, ze zijn er niet meer, in mijn hart zijn ze echter aanwezig als nooit tevoren. Elke dag popt er wel een melodielijntje of een klassieke regel van een van de mij ontvallen favoriete zingende of schrijvende kunstenaars in mijn hoofd op. De dood is onontkoombaar, maar de kunst leeft voort. De kunst is de enige boei die me nog drijvende houdt.

Dansen op Bowie heb ik al in geen tijden meer gedaan. De laatste keer was in Berlijn, ik meen op het nummer *Little Wonder*. In de tijd dat ik nog in die stad woonde. Nou ja, 'woonde': Zoals ik nu een huis bezit maar een zwerver in het hart ben, zo was in mijn Berlijnse tijd mijn ziel thuis als nooit tevoren, maar leidde ik in fysiek opzicht een zwervend bestaan. Ik sukkelde van kraakpand naar kraakpand, van daklozenopvang naar daklozenopvang en van sterrenhemel naar sterrenhemel. Toch was ik niet ongelukkig. Ik had toen nog dromen, nog hoop. De nachtelijke stad had iets verlokkelijks en hoewel ik geen cent te makke had, wist ik door de juiste connecties toch steeds weer aan mijn vertier te komen. Het Berlijn van toen is totaal niet te vergelijken met 't Amsterdam van nu. Verschil tussen deze twee steden: een factor 10. In Amsterdam heb je misschien 30 clubs waar je na zonsondergang je tijd kunt verdrijven, in Berlijn had je er 300. In Berlijn had je wel 15 clubs waar op het gebied van sm- of fetishpartijtjes of andere kinky stuff *die Post abging*, in Amsterdam heb je een vergrootglas nodig om één zo'n tent te vinden. Amsterdam is een groot dorp, en ik vind 't prima, de

hectiek van de metropool, dat is iets wat achter me ligt. Laat mij maar wandelen door mijn dorp, als een Carmiggelt van de eenentwintigste eeuw, die zijn ironie heeft ingeruild voor cynisme. Als ik het beu ben kan ik me op ieder moment in een gracht laten zakken, ik zal me perfect op mijn gemak voelen in het onderwaterkerkhof van tweedehands fietsen.

Ik voel me, als geboren Vlaming, thuis in mijn dorp. De spreekwoordelijke arrogantie van de Amsterdammer is mijns inziens grotendeels een fabeltje, een achterhaald cliché, wellicht gestoeld op 't Mokumse accent dat wat bijdehand aandoet. Arrogante mensen heb je overal, ik denk niet dat dat plaatsgebonden is. Daar komt bij dat de hoofdstad van Nederland natuurlijk vol import zit: provincialen, afkomstig uit alle twaalf Nederlandse provincies, die ooit om hen moverende redenen naar het culturele en toeristische hart van het land trokken. Om maar te zwijgen van de vele immigranten die vanuit Europa en andere continenten in Amsterdam zijn beland. De Amsterdamse identiteit is iedere seconde aan verandering onderhevig, bestaat derhalve niet als vaststaande entiteit. Die identiteit interesseert me verder ook geen barst. Ik wandel door mijn stad en heb de gezichten van de mensen nodig om niet weg te zinken in een diepe put van eenzaamheid, maar heb tegelijkertijd totaal geen behoefte een interactie met de bezitters van die gezichten aan te gaan. Zulks kan slechts monden in teleurstelling. De stad is een van de mooiste in Noordwest-Europa, laten we zeggen binnen het parallellogram Dublin-Oslo-Vilnius-München. De uiterlijke schoonheid van de stad, die met de vier seizoenen meebeweegt, geeft mij de brandstof om door te gaan. Om door te blijven lopen. Veel meer dan de veranderende seizoenen heb ik niet. Het is iets, al is het schrijnend om te zien dat door de klimaatverandering die vier klassieke Hollandse seizoenen er tegenwoordig eigenlijk nog maar twee zijn: de winter is vermoord door een herfst die steeds later begint en ook steeds later eindigt, en het

oorspronkelijke fruitige Hollandse voorjaar wordt steeds vaker in de kiem gesmoord door extreem vroege zomerse dagen van verstikking, de aankondigers van een verdorde, snikhete en uiterst onaangename stadszomer. Ik herinner me zomers met massa's bijen en vlinders. Bijen en vlinders, mijn god, wij, kinderen van de seventies, leefden in een paradijs op aarde! De daken in de Scandinavische kinderseries werden gekroond door legio ooievaars! Wie weet komt het allemaal nog goed met het klimaat: een paar pandemieën eroverheen en de wereldbevolking zal om een paar miljard gedecimeerd zijn, waarna de flora en fauna hun rechtmatige plek in het geheel weer kunnen gaan opeisen. Of er staat een whizzkid op die voor wat betreft de energietransitie met het ei van Columbus komt. De wonderen zijn de wereld nog niet uit. En als het niet goed komt, is het ook goed. Vluchten zal dan misschien niet meer kunnen, schuilen nog wel. Dicht bij elkaar. Of alleen, als je ertoe veroordeeld bent je bestaan alleen vorm te geven, omdat er 'daarboven' een *merciless basterd* huist die er genoeg in scheidt zich keer op keer te ontpoppen als een ware *pain in the ass*. Betwijfel trouwens of God Engels praat, volgens mij praat hij Swahili. Of Wotjaaks. Taushiro.

Een week of wat geleden had ik bijna iemand vermoord. Tijdens een van mijn nachtelijke omzwervingen was ik in de buurt van het Oostelijk Havengebied verzeild geraakt. Helemaal aan het begin van de Cruquiuskade, tegenover de molen, zag ik een kerel op de uiterste rand van de kade zitten, zijn benen bungelden over de vaart. Hij zat helemaal ineengedoken en er was wat gerochel hoorbaar, hij zal dronken zijn, concludeerde ik. Het moet een uur of vier, vijf geweest zijn, buiten ons tweeën was er niemand te bekennen. Een diabolische gedachte nam bezit van mij. Wat als ik deze vent nou eens met een minuscuul zetje van mijn pink het water induw? Geen haan die ernaar kraait ... Uiteindelijk zag ik er toch maar vanaf. Tegenwoordig hangen overal

beveiligingscamera's. Bovendien, zo redeneerde ik: Die vent heeft ook een leven, een dat hij waarschijnlijk niet kwijt wil. Hij is ook maar een sterveling die om god mag weten welke reden in het holst van de nacht hier aan deze kade is beland. Misschien heeft die kerel een lief en kinderen, ouders, vrienden en weet ik wat niet allemaal meer. Ik besloot een steen op te rapen en deze tegen de rug van die duikelaar te werpen, iets wat nauwelijks een reactie tot gevolg had. Hij kreunde een keer, draaide zijn hoofd een kwartslag en sukkelde weer weg. Ik keerde hem de rug toe en wandelde via de Oostenburgergracht in de richting van het Scheepvaartmuseum. Op een bankje op het uitgestorven Kattenburgplein heb ik een minuut of tien zitten staren naar de verlichte gevel van het museum en de sporadisch voorbij peddelende fietser, waarna ik weer opstond en mijn weg vervolgde. Geen idee of er die nacht een moord is gepleegd in de stad. In ieder geval niet door mij.

Ik heb gemerkt dat het niet zoveel uitmaakt of je een in moreel opzicht 'goed' of 'slecht' leven leidt: beloond word je toch niet. Morele keuzes zijn niet dat wat mij stuurt. Toeval gidst mij. Het toeval dat ik door een uit de lucht gevallen erfenis in deze stad terecht kwam. Het toeval dat ik de ene nacht naar het westen, dan weer richting IJ wandel. Het toeval dat ik die gast vorige week in extremis besloot te laten leven. In een wereld waarin wereldleiders, multinationals en bankdirecteuren over geen enkel moreel kompas lijken te beschikken, heb je je heel snel aangepast. Het hoogste ambt van Nieuw-Zeeland schijnt bekleed te worden door een mevrouw die van wanten weet, óók waar het morele principes betreft. Het is wachten op het moment dat de bepalende machtsblokken van de internationale politiek het voorbeeld van de Oceanische staat volgen en ook zullen kiezen voor een vrouw aan het roer. Vrouwen hebben een baarmoeder. Vrouwen weten wat het betekent wanneer iets tot leven komt. De zorg voor alles wat leeft op aarde is

bijgevolg in betere handen bij vrouwen dan bij mannen. Het zal wel weer tot sint-juttemis duren voordat de bevolkingen van die machtsblokken het licht zien; áls ze al in een situatie verkeren dat ze mogen stemmen. Echt stemmen, dus niet zoals bij die beschamende schertsvertoningen in de Russische Federatie ...

Een toast en een glas thee achter de kiezen, de tanden gepoetst: Het is tijd om mijn kop buiten de deur te steken. Kijken wat het leven mij vandaag allemaal weer niet te bieden zal hebben. Wanneer je verwachtingspatroon op kelderniveau zit, is de kans dat je wat misloopt nihil. Wat valt er überhaupt mis te lopen in de wereld? De ene dag lijkt op de andere zoals de twee helften van een eeneiige tweeling elkaar spiegelen. Er zijn tijden geweest dat ik hele dagen, weken, maanden achter mijn schrijfmachine – later de pc – doorbracht, schavend aan mijn meesterwerken. Manuscripten die in objectief opzicht wel of geen meesterwerken waren, maar in ieder geval *mijn* meesterwerken: Geen woord in die geschriften had anders gekund, elke zin was een afgezant van mijn diepste wezen. Sinds ik me ermee verzoend heb dat er geen sterveling op mijn woorden zit te wachten, geen uitgevende sterveling dan toch, laat ik mijn toetsenbord rusten. Mijn woorden worden nog slechts gedacht. Elke paar dagen krijgt een stadsgenote of stadsgenoot, of een bezoeker of bezoekerster aan de stad, een paar woorden, soms zelfs een hele zin van mij te horen. Meestentijds een cryptische, waarmee ik de man of vrouw in kwestie met een raadsel opzadel, soms een sarcastische, wanneer ik in een extra donkere bui ben. Laat dat dan het literaire spel zijn dat mij nog rest. Het is niet veel, maar er zijn ook mensen die helemaal niets meer hebben: Mijn glas is dan weliswaar niet meer halfvol, er zit tenminste nog één druppel in.

Better recognize your brothers: everyone you meet. Die regel uit het nummer *Instant Karma!* van John Lennon was

een jaar of dertig geleden het belangrijkste adagium waarnaar ik leefde. Die olijke tijd, toen ik in de ogen van de mensen die op straat aan mij voorbijgingen mijn broeders en zusters dacht te herkennen, is definitief begraven. Er bestaat niet zoiets als herkenning of gemeenschappelijkheid, *common ground*, je staat alleen in de wereld, of je het nou leuk vindt of niet. Wanneer je dat feit eenmaal geaccepteerd hebt, wordt het leven in al zijn zwaarte toch iets tolerabeler, simpelweg omdat je er niets meer van verwacht. Niet van de ontmoetingen die je die dag zult hebben, niet van de dag zelf. De meidag ligt ingeklemd tussen twee andere meidagen en zal wel weer tot een einde komen. Nooit kwam een dag niet tot een einde.

Wanneer je alle straten, steegjes en pleintjes van Amsterdam zou willen bewandelen, kost je dat weken, wellicht maanden of jaren. Is er één persoon die ooit zonder uitzondering *alle* straten van zijn of haar stad te voet dan wel per fiets – voor mijn part per step – heeft verkend? Ik betwijfel het. Een wandeling van nauwelijks tien minuten brengt mij naar een pleintje waar ik nog niet eerder geweest denk te zijn. Thérèse Schwartzplein, lees ik op het straatnaambordje. Een vierkant plein van naar schatting vijftig bij vijftig meter dat omgeven wordt door woningbouw in de stijl van de Amsterdamse School. Het plein, een grasveldje, wordt omzoomd door een carré boompjes. Wanneer de zon vanonder een wolkendek tevoorschijn komt, betreed ik het gras en vlij me exact in het midden ervan neer. Ik ga op mijn rug liggen en met mijn in elkaar gevouwen handen als een kussen onder mijn hoofd sluit in mijn ogen en laat de zon op mijn gezicht branden. Langzaam verdwijnt het stadsgeruis uit mijn bewustzijn.

Op het moment dat ik wakker schrik verdwijnt er een dunne sliert droom uit mijn hoofd. Geen idee waar de droom zich afspeelde en wie hem bevolkte. Het is alsof iemand me zojuist in mijn buik heeft gestompt. Er ligt een voetbal naast